
 Cap. VIII.

De mortuorum cura.

§. CIX.

Sepultura honesta.

Mortuis exequias honestas tempestivasque facere, justum quidem bonumque est; sed cavendum, ne ridiculo modo & cum heredum detrimento nimis fastuosæ sint. Inutiles ejusmodi impensas circumcidere, casque, si res sint, in alias pias causas collocare, multo melius atque prudentius est. In vita bene acta, bonaque fama post obitum relicta, non autem in ejusmodi caeremoniis ac naniis, laus vera atque perdurans posita est. Sed hujus rei, ad politiam communem pertinentis, non nisi connexionis ergo, brevissimam mentionem facere, libuit. De locis sepulturæ accommodatis, ne hæc viventium valetudini secundæ obstit, supra dictum est.

§. CX.

Mortuorum ostentatio.

Publica mortuorum ostentatio ideo forte olim in consuetudinem deducta fuit, ut, illos, non violenta, sed naturali, morte extinctos esse, inter omnes constaret. Sed cum nostris temporibus hoc ex aliis rationibus

bus modo non semper sciri possit, & si forte in mortibus subitaneis violentiæ suspicio inciderit; in ejusmodi suspectas mortes inquirere, Magistratus sit. Illa vero, quæ apud plebeios homines, factus causa, fit, omnino ridicula, quin aliquando admodum pernitiosa est; sæpius enim accidit, ut morbis malignis contagiosisque defunctorum corpora aërem vicinum particulis acribus putridisque repleant, stolidæque plebi, acervatim accurrenti, diutiusque ibi commoranti, similem labem affricent. Plures ineptam hanc curiositatem simili morbo petechiali morteque luere, memini. Corporum morbis malignis contagiosisque mortuorum exhalationes atque attractum non contagiosa esse, ut nonnulli perhibuerunt, prorsus falsum est; cujus rei in sectione anatomica quadam cum vitæ periculo, certior factus sum, nullum mihi de ea dubium, sed signum, relictum est.

§. CXI.

Cadaverum incisio.

Morbis haud contagiosis extinctorum corpora incidere, atque in mortis causas accuratius inquirere, ex his morbi causas emere, & cum morborum historia conferre, in magnum scientiæ medicæ incrementum atque reipublicæ emolumentum, cedit.

dit. Ejusmodi ergo corporum mortuorum incisiones a Magistratu quavis ratione iuvanda sunt: id quod in nosocomiis publicis commodissime, & consuetudine sensim introducta, etiam apud privatas fieri potest, oportet autem, ut Medici atque Chirurgi, artis subtilius excolenda, non lucri causa, ejusmodi sectiones sponte suscipiant. Perutiles ejusmodi labores viri nonnulli de re anatomica ac medica optime meriti, non sine maxima laude, praestiterunt. Vid. Cel. Theophil. Bonerus in sepulcreto anatomico Genév. MDCLXXIX. & a J. J. Mangeto ib. MDCC. edita, & Ill. Jo. Bapt. Morgagnus in V libris de sedibus & causis morborum per anatomen indagatis. Lugd. Bat. MD-CCLXVII.

§. CXII.

Sepulturae tempus.

Cum non desint morbi mortis speciem praeseferentes v. c. recens natorum anæsthesia, syncope, oligæmia, post enormem sanguinis profusionem, affectus cataleptici, apoplectici, carus, rigores universales, congelationes, suffocationes in aqua, a prunarum vaporibus, exhalationibus sulphureis, vel laqueo, &c. nec vivorum sub ejusmodi accidentibus sepulcorum exempla desint; quale in puerpera tertio die, cum exequia
 ipsi

ipsi parabantur, reviviscente mihi innotuit; subitanea in primis morte defunctorum sepulturæ, ut perversus nonnullorum mos est, minime festinandæ sunt. Incipiens corporis putredo, indeque pendens odor cadaverosus, sola certissima mortis indicia sunt. De illis, qui elati revixerint, Cai. Plinius in historia naturali l. XVII. c. LII. plura exempla retulit, femineumque sexum huic malo inprimis opportunum esse, asseruit, feminaque exemplum proposuit, quæ exanimis visa, post VII. dies in vitam revocata sit. Similes historiae a Fortunato Fidei relat. med. l. IV. c. V. & Ambr. Pareo l. XXIV. c. XXVI. Paris. MDLXXXII. editis enarratae sunt. Vid. Jo. Mar. Lancisii l. II. de subitaneis mortibus. Romæ MDCCIX. Cel. Jo. Christoph. Dethardingii diff. de morte. Rostoch. MDCCXXIII. Cel. Mich. Alberti diff. de resuscitatione semimortuorum medica. Halæ Magd. MDCCXXVII. Cl. Jac. Jean Bruhier diff. sur l'incertitude des signes de la mort, & l'abus des enterremens, à Paris MDCCXXXII. a Cl. Dn. Jo. Gottfr. Jancke idioma Germanico donata. Lips. MDCCLII.

§. CXIII.

In aqua suffocati.

Plura in aqua suffocatorum exempla ad-
 sunt, qui, post nonnullas etiam horas, arte
 ad-

adhibita in vitam iterum revocati sunt; id quod maxime in illis, quorum foramen ovale, non prorsus clausum, aliquali sanguinis circulo occasionem dat, locum habet. Foramen hoc etiam in adultis non semper occlusum esse, ex aliquot adultorum exemplis, in sectionibus anatomicis, mihi observare licuit. Prudenter ac pie igitur a Magistratu omnes, posito etiam premio, ut ex aqua submersos extraherent, atque resuscitationis tentamina facerent, invitati sunt. Tempestivæ sanguinis missiones, aëris in pulmones, protracta prius lingua, pro epiglottidis allevatione, sæpius repetitæ inflationes, alvi clysteribus acribus sublationes, valentiores diuturnioresque corporis agitationes atque extremitatum fricationes, aliaque nota adminicula, huc pertinent. Vid. Cl. Dn. Rud. Aug. Behrens Kunst ertrunkene Menschen wieder zu erwecken. Braunschweig 1742. Cel. Geor. Aug. Langguth diss. de reddenda recens suffocatis anima. Wittenb. MDCCXXXVIII. Ejusd. progr. de curatione recens prefocatorum magis imperanda, quam impedienda, ib. Cl. Jo. Christ. Redlich diss. de submersorum resuscitatione. Lips. MDCCCLXXIV.

Obf. Infantes ac pueros aqua suffocatos, ob dictam rationem, adultis facilius in vitam revocari posse, ratio, docet. atque nonnullis exemplis didici.

§. CXIV.

Alio modo suffocati.

Laqueo suspensos, fulmine tactos, carbonum, multi fermentantis vel sulphuris vaporibus prævocatos consimili fere ratione, citaque in aërem liberum protractione, quandoque excitari posse, experientia docuit. Melancholicam, quæ sibi ipsi laqueo gulam fregerat, larga sanguinis missione, frictionibus, imprimis circa collum, aërisque in pulmones inflatione, à me exfusciatam esse, memini. Puerulum VI. circiter annorum in clibano, post panem coctum extractum, adhuc isto calidiore, & ad pauca minuta improvide obturato, suffocatum cita in aërem liberum protractione, larga frigida affusione, vehementioribusque agitationibus in vitam revocatum, & subsequente febre, iterum sanatum esse, recordor. Vid. Cl. Rud. Wilh. Crause diss. de fulmine tactis. Jenæ MDCLXXXIV. ejusd: diss. de laqueo vel aqua suffocatorum in vitam restitutione, ib. MDCCV. Cel. Jo. Andr. Münchii relatio physico medica de duabus personis fulmine tactis, quarum una in vitam revocata est. Halberstadii MDC-CXXXXII.

§. CXV.

§. CXV.

Frigore extincti.

In illis etiam, qui frigore perierunt, resuscitationis pericula in tempore facienda sunt. Cum autem ab uno extremo ad alterum actutum procedere, naturæ minime amicum sit; frigore peremptos in calida tepidaria inferre, haud consultum est; sed successive refocillandi sunt. Nive illos operire, vel balneo frigido immittere, dein frictionibus pertractare, atque in lectum reponere, & per gradus calorem ac vitam in illis excitare, multo consultius est. Tres personas, quæ sub coelo frigido multum algerant, & tepidarium valde calidum intraverant, apoplexia subito extinctos esse, meminimus; humores enim a nimio calore expandi, antequam partes solidæ rigentes cedere possint, sanitati vitæque pestiferum est.

§. CXVI.

Autochirorum sepultura.

Autochiros, salvo rationis usu, mortem oppetentes v. c. maleficos majus supplicium hoc modo effugientes, aliorum deterrendorum causa, inhonesto loco modoque merito sepeliuntur; id quod etiam in homines perditissimis moribus diu præditos, vitæ usum susque deque habentes, & se ipsos,

H

fu-

furiis quasi acti, necantes, cadit. Sed ne innocentibus sepultura inhonesta infamiae nota invratur, atque in eorum cognatos simul peccetur, probe cavendum est; non enim a scelerosis clanculum enecatorum, & in autochirorum speciem positorum, exempla defunt. Melancholicos, maniacos, quin & delirio dissimulato laborantes, violentas sibi ipsis manus inferre, tristis experientia sæpius evicit, atque ex horum morborum indole clarum est. Ubi igitur quædam dubiæ mentis suspicio adest; corporis mortui sectione, aliorumque connexorum ponderatione, casus dati conditio ab arte peritis eruenda, & tunc demum de sepultura justæ aliquid statuendum est.

Cap. IX.

De brutorum morbis dijudicandis curandisque.

§. CXVII.

Pecuarie utilitas.

Quantam reipublice utilitatem pecuaria præstet, altius deducere, prorsus supervacaneum est; cum pecorum multitudine ad vescendum, ad agrorum cultus, ad vehendum atque ad corpora vestienda, nobis opus esse, inter omnes constat: illam igitur, quantam quælibet regio ferre potest,

al-